

2022

Dyslexieprotocol

Birgitte Loorbach-Venema

OBS Groenehoek

1-1-2022

Inhoud

INLEIDING	2
1. DYSLEXIE VANUIT DE LITERATUUR	3
Wat is dyslexie?	3
Oorzaken dyslexie	3
Kenmerken	4
Comorbiditeit	4
Gevolgen	4
Vaststellen van dyslexie	4
2. SCHOOL SPECIFIEK DYSLEXIEPROTOCOL OBS GROENEHOEK	6
Zorgniveaus	6
3. SIGNALERING, TOETSING EN INTERVENTIE	8
Groep 1-2.....	8
Signalering/aanbod	8
Toetsing	9
Interventie.....	9
Groep 3.....	10
Signalering/aanbod	10
Toetsing	10
Interventie.....	10
Groep 4.....	11
Signalering/aanbod	11
Toetsing	11
Interventie.....	11
Groep 5 t/m 8.....	12
Signalering/aanbod	12
Toetsing	12
Interventie.....	13
ONDERSTEUNING	14
Textaid.....	14
Leerling met vermoeden van dyslexie maar niet voldoen aan de eisen	15
BIJLAGE 1	16
Stappenplan groep 1	16
Stappenplan groep 2	16
Bijlage 2	17
Stappenplan groep 3	17
Stappenplan groep 4 t/m 8	17
BIJLAGE 3	20
Toetskalender voor OBS Groenehoek.....	21
BIJLAGE 4	23
Tips voor ouders.....	23

Inleiding

OBS Groenehoek besteedt veel aandacht aan het vroegtijdig signaleren en de begeleiding van leerlingen met lees- en spellingsproblemen.

Goed kunnen lezen en spellen zijn belangrijke voorwaarden om te kunnen functioneren in onze geletterde maatschappij. In Nederland heeft ongeveer tien procent van de leerlingen op de basisschool moeite met leren lezen en spellen. Ongeveer drie procent van deze leerlingen heeft problemen met lezen en spellen als gevolg van dyslexie. De algemene doelstelling van de begeleiding van leerlingen met lees- en spellingproblemen en dyslexie is het bereiken van een zo hoog mogelijk niveau van functionele geletterdheid.

Voor het opstellen van dit dyslexieprotocol is gebruik gemaakt van de landelijk ontwikkelde dyslexieprotocollen (Expertisecentrum Nederlands). Dit geeft houvast bij het stap voor stap opsporen van lees- en spellingproblemen, het signaleren van dyslexie, het bieden van de juiste hulp en het begeleiden van (mogelijke) dyslectische leerlingen.

In januari 2022 is het protocol aangepast met de aanpassingen die zijn gedaan vanuit het NKD (Nederlands Kwaliteitsinstituut Dyslexie).

1. Dyslexie vanuit de literatuur

Het Protocol Leesproblemen en Dyslexie is een document waarin staat welke procedure de school doorloopt om goed om te gaan met leerlingen die dyslexie (lijken te) hebben. Het is ontwikkeld voor leerkrachten en is tevens bedoeld voor leesspecialisten en andere professionals die werkzaam zijn op het gebied van signalering en begeleiding van lees- en spellingproblemen. Met behulp van dit protocol kunnen zij de ontwikkeling van zwakke lezers en spellers op een systematische manier volgen en evalueren.

Het 'Protocol Leesproblemen en Dyslexie' is er in veel varianten, maar voor OBS Groenehoek zijn de volgende varianten relevant:

Regulier basisonderwijs

- Protocol Leesproblemen en dyslexie groep 1-2
 - Protocol Leesproblemen en dyslexie groep 3
 - Protocol Leesproblemen en dyslexie groep 4
 - Protocol Leesproblemen en dyslexie groep 5-8
- (Scheltinga, Gijssels, Druenen van, & Verhoeven, 2011)

In dit specifieke dyslexieprotocol is vastgelegd welke afspraken er gemaakt zijn m.b.t. vroegtijdige signalering en begeleiding van lees- en/of spellingproblemen op school.

Wat is dyslexie?

In Nederland hanteert men bij diagnostiek en behandeling van dyslexie de volgende definitie van dyslexie:

'Dyslexie is een specifieke lees- en spellingstoornis met een neurobiologische basis, die wordt veroorzaakt door cognitieve verwerkingsstoornissen op het raakvlak van fonologische en orthografische taalverwerking. Deze specifieke taalverwerkingsproblemen wijken proportioneel af van het overige cognitieve, en met name taalverwerkingsprofiel en leiden tot een ernstig probleem met het lezen en spellen van woorden ondanks regelmatig onderwijs. Dit specifieke lees- en spellingprobleem beperkt in ernstige mate een normale educatieve ontwikkeling, die op grond van de overige cognitieve vaardigheden geïndiceerd zou zijn.' (Blomert, 2013)

Om het vaststellen van dyslexie volgens richtlijnen te reguleren zijn protocollen ontwikkeld die aangeven hoe de ernst en de achtergrond van het probleem zijn te diagnosticeren. Allereerst wordt vastgesteld of er sprake is van didactische resistentie (onderkennende diagnostiek). Vervolgens wordt nagegaan of die problemen niet veroorzaakt worden door de omgeving, maar dat de problemen een onderdeel zijn van een hardnekkige stoornis in het automatiseren (verklarende diagnostiek). Ten slotte wordt er bekeken of er sprake is van comorbiditeit (is er naast de lees- en/ of spellingproblemen sprake van nog een andere stoornis). Samen met het advies en de aanpak vormt dit de indicerende diagnose (Van der Leij, 2016))

Oorzaken dyslexie

Dyslexie komt binnen alle vormen van onderwijs en binnen alle sociaal-economische achtergronden voor. In de meeste gevallen zijn de lees-/spellingproblemen een gevolg van een onvolledig en/of moeizame automatisering van het lees-/spellingproces. Kinderen met dyslexie, lezen en spellen vaak langzaam en maken soms ook veel fouten. De problemen nemen toe naarmate de lees- of spellingtaak

complexer wordt en bij tijdsdruk of spanning. Benoemselheid is dus een goede voorspeller voor leesproblemen. De precieze oorzaak van dyslexie is wetenschappelijk nog niet aangetoond. Wel is er sprake van een erfelijke component. De genetische aanleg is niet allesbepalend.

Kenmerken

Dyslecten kunnen zich onderscheiden door:

- Trage verwerking van (talige) informatie als gevolg van een algemeen automatiseringsprobleem
- Niet begrijpen van complexe vragen, terwijl ze het antwoord wel weten. Dit komt doordat dyslecten moeite hebben met het plannen en vasthouden van de volgorde van denkstappen
- Moeite met het onthouden van meervoudige instructies. Dit heeft te maken met het feit dat dyslecten vaak een beperkt kortetermijngeheugen hebben.
- Moeite met het onthouden of ophalen van namen uit het geheugen
- Moeite met het overschrijven van het bord en het opschrijven van informatie die wordt gedictreed door de leerkracht
- Woordvindingsproblemen

Dyslexie heeft invloed op het hele cognitieve functioneren, op de informatieverwerking en, indien laat gesignaleerd, op de sociaal-emotionele ontwikkeling. Lees-/spellingproblemen kunnen voor de nodige frustratie zorgen. Deze frustratie kan tot uiting komen in emotionele problemen of in gedragsproblemen. Het niet goed kunnen lezen en/of spellen heeft invloed op het gevoel van eigenwaarde en kan ertoe leiden dat de lees- en schrijfmotivatie van de leerling afneemt.

Comorbiditeit

Dyslexie komt vaak voor in combinatie met andere leerstoornissen, zoals dyscalculie, ADHD, motorische stoornissen (DCD) en spraak-/taalstoornissen. Als twee stoornissen meer dan gemiddeld gelijktijdig voorkomen, noemt men dit comorbiditeit. Wanneer er één stoornis is vastgesteld, is het belangrijk dat de andere niet over het hoofd wordt gezien en dat niet alle problemen aan de ene stoornis worden toegekend. Elke stoornis heeft een specifieke aanpak nodig. Voor dyslexie is deze gericht op lees- en spellingstaken.

Gevolgen

De mogelijke gevolgen van dyslexie kunnen groot zijn. Een laag leestempo leidt soms tot problemen met begrijpend lezen. De ontwikkeling van de woordenschat en begrijpend lezen kan achterblijven doordat kinderen minder lezen. Ook kan het gevolgen hebben voor het schrijven van teksten waardoor bijv. het uitwerken van verhalen/ ideeën achterwege blijft. Dyslexie heeft invloed op het hele cognitieve functioneren, op de informatieverwerking en, indien laat gesignaleerd, op de sociaal-emotionele ontwikkeling. Lees-/spellingproblemen kunnen voor de nodige frustratie zorgen. Deze frustratie kan tot uiting komen in emotionele problemen of in gedragsproblemen. Het niet goed kunnen lezen en/of spellen heeft invloed op het gevoel van eigenwaarde en kan ertoe leiden dat de lees- en schrijfmotivatie van de leerling afneemt.

Vaststellen van dyslexie

Voor het vaststellen van dyslexie is onderzoek nodig. Dit kan de school niet zelf doen, dyslexieonderzoek dient worden gedaan door een orthopedagoog/psycholoog.

Voor vergoede diagnostiek komen kinderen in aanmerking die voldoen aan de volgende criteria:

- Leeftijdgrens: onderzoek wordt vergoed bij kinderen van 7 tot en met 12 jaar in het primair onderwijs;

- Het onderwijs onderbouwt de ernst van het lees-/spellingprobleem door aan te tonen dat er op 3 achtereenvolgende hoofdmetingen sprake is van een ernstige achterstand ondanks intensieve begeleiding van ten minste twee perioden. Concreet betekent dat het volgende:
 - De school toont aan goed onderwijs en minimaal een half jaar intensieve begeleiding geboden te hebben die voldoet aan kenmerken van effectief onderwijs en handelen.
 - De school toont aan dat een leerling zeer lage lees- en spellingscores behaalt op drie achtereenvolgende hoofdmetingen, ondanks het geboden onderwijs en de intensieve begeleiding.
- De ernst van de lees- en spellingproblemen:
 - Op school moeten de leesprestaties van het kind E scores / V- scores zijn (bij de zwakste 10%). OBS Groenehoek maakt hierbij gebruik van de DMT.
- Andere problematiek:

Wanneer er sprake is van een andere problematiek (comorbiditeit), dan kan de leerling alsnog in aanmerking komen voor onderzoek/behandelindicatie Ernstige problematiek. Uit onderzoek is gebleken dat het mogelijk is dat behandeling effectief kan zijn voor het verminderen van leesproblematiek, wanneer deze wordt aangepakt met een andere gediagnosticeerde ontwikkelstoornis.

Het beslisproces schematisch afgebeeld om te bepalen of na diagnostiek sprake is van dyslexie en of behandeling kan worden gestart.

2. School specifiek dyslexieprotocol OBS Groenehoek

In het school specifiek dyslexieprotocol wordt naast de literatuur ook gekeken naar het aanbod en materialen/leermiddelen die OBS Groenehoek gebruikt om dyslexie te signaleren en adviseren.

OBS Groenehoek gaat als volgt te werk:

1. Het vroegtijdig signaleren van (signalen van) dyslexie.
2. Het preventief screenen (Bosos-screening) om kinderen met signalen van dyslexie zo goed mogelijk te herkennen (groep 1-2) en voor te bereiden op het lees- en spellingsonderwijs.
3. Leerlingen met signalen van dyslexie in een zo vroeg mogelijk stadium ondersteunen in hun behoeften van extra oefening op gebied van lezen, spellen en automatiseren.
4. Leerlingen met een dyslexieverklaring ondersteuning bieden in de vorm van compenserende en dispenserende maatregelen.
5. Een doorgaande lijn bieden in de zorg aan leerlingen met leesproblemen of dyslexie vanaf groep 1 tot en met groep 8.
6. De leesproblemen en dyslexie zo min mogelijk invloed te laten hebben op de intellectuele mogelijkheden van de leerlingen met leesproblemen en dyslexie.

Op onze school is het ABCDE-principe van toepassing. Dat wil zeggen:
Accepteren, Begrijpen, Compenseren, Dispenseren en Extra leerhulp.

- **A**ccepteren dat het kind problemen heeft als gevolg van dyslexie.
- **B**egrijpen welke problemen door dyslexie ontstaan.
- **C**ompenseren door bewust gebruik te leren maken van sterke kanten.
- **D**ispenseren; werk veranderen, hoeveelheid/tijd aanpassen, vrijstellen.
- **E**xtra leerhulp, wanneer nodig toegepast.

Zorgniveaus

OBS Groenehoek werkt met verschillende zorgniveaus:

- Zorgniveau 1: Goed lees- en spellingonderwijs in klassenverband.
- Zorgniveau 2: Extra zorg in de groepssituatie door de groepsleerkracht (zwakste 25%).
- Zorgniveau 3: Specifieke interventies uitgevoerd en/ of ondersteund door de taal/leesspecialist van de school (zwakste 10%).
- Zorgniveau 4: Diagnostiek en behandeling in zorginstituut (zwakste 4%)

(Scheltinga, Gijssel, Druenen van, & Verhoeven, 2011)

OBS Groenehoek werkt met groepsplannen voor de lange cyclus. Dit houdt in dat er een groepsplan wordt opgesteld van de LVS-toetsen (leerlingvolgsysteem toetsen) midden afname naar LVS-toetsen (leerlingvolgsysteem toetsen) afname. Na de afname van de LVS-toetsen (leerlingvolgsysteem toetsen) toetsen maakt de leerkracht een analyse op groeps- en leerlingniveau. De gegevens van de analyses worden verwerkt in het groepsplan. De leerlingen worden n.a.v. de resultaten ingedeeld in een instructiegroep:

- **Afhankelijke instructiegroep:** deze leerlingen hebben extra en verlengde instructie nodig van de leerkracht. Daarnaast hebben zij meer tijd nodig om de leerstof samen met de leerkracht in te oefenen.
- **Gevoelige instructiegroep:** deze leerlingen hebben voldoende aan de basisinstructie, zij kunnen na de basisinstructie de leerstof zelfstandig verwerken.
- **Onafhankelijke instructiegroep:** Deze leerlingen volgen een korte instructie van de leerkracht en gaan daarna zelfstandig aan het werk met de leerstof er verrijkingswerk.

Het groepsplan zorgt dat zorgniveau 1 + 2 dekkend zijn.

Voor leerlingen waarvoor het groepsplan onvoldoende ondersteuning biedt, zal de leerkracht een individueel hulpplan opstellen. Dit is voor alle leerlingen die een D/E score hebben behaald en waarbij de leerkracht voldoende onderbouwing heeft voor vermoeden van dyslexie. Leerlingen met D/E scores zijn 'risicoleerlingen'. Het individueel hulpplan valt onder zorgniveau 3. Het individueel hulpplan wordt opgesteld onder supervisie van de intern begeleider en/of taal/lees-coördinator.

Blijkt na drie hoofdmetingen en de geboden interventies dat onvoldoende vooruitgang te zien is, dan kan het dossier (in overleg met ouders) voor beoordeling aangeboden worden bij één van de zorgaanbieders. De zorgaanbieder zal het dossier beoordelen en uitspraak doen of het valt onder de vergoede dyslexiezorg.

Om te komen tot een dossier wordt het traject voor doorverwijzing gehanteerd.

Traject voor doorverwijzing

Actie	Toelichting	Vervolgactie Onderwijs en Begeleiding
Hoofdmeting 1	Afname van gestandaardiseerde/genormeerde toetsen op de hiervoor geschikte momenten.	Effectief leesonderwijs op ondersteuningsniveau 1. In elk geval krijgen leerlingen die tot de zwakste 20-25% behoren extra begeleiding op minimaal ondersteuningsniveau 2.
(Tussenmeting)	Eventueel vindt er een tussenmeting plaats.	Voortzetting van de (extra) begeleiding op ondersteuningsniveau 1, 2 (en eventueel 3) met eventuele aanpassingen.
Hoofdmeting 2	Afname van gestandaardiseerde/genormeerde toetsen op de hiervoor geschikte momenten.	Effectief leesonderwijs op ondersteuningsniveau 1. In elk geval krijgen leerlingen die tot de zwakste 20-25% behoren extra begeleiding op minimaal ondersteuningsniveau 1 en 2. Leerlingen die tot de zwakste 10% behoren, krijgen begeleiding op ondersteuningsniveau 1, 2 en 3.
Tussenmeting	Na een periode van 10-12 weken intensieve begeleiding vindt er een tussenmeting plaats. Ruwe scores en vaardigheidsscores van een leerling worden vergeleken met de scores van hoofdmeting 2 om effect van begeleiding te bepalen. Daarna volgt er een tweede periode van 10-12 weken intensieve begeleiding.	Voortzetting van de (extra) begeleiding op ondersteuningsniveau 1, 2 en 3 met eventuele aanpassingen.
Hoofdmeting 3	Afname van gestandaardiseerde/genormeerde toetsen op de hiervoor geschikte momenten.	Bepaald wordt welke begeleiding een leerling vervolgens nodig heeft op school en of een leerling voor doorverwijzing naar de zorg in aanmerking komt.
Doorverwijzing?	Een leerling komt voor doorverwijzing naar de zorg in aanmerking als: <ol style="list-style-type: none"> De scores op de 3 hoofdmetingen waren: <ul style="list-style-type: none"> Woordlezen: V-(min)-score of E-score (laagste 10%) Begeleiding op alle ondersteuningsniveaus voldeed aan kenmerken van effectief handelen 	Ook tijdens en na de behandeling in de zorg krijgen leerlingen extra begeleiding. Hoe de leerling in het onderwijs kan worden begeleid wordt afgestemd met de zorgverlener.

NB: De hoofdmetingen, waarbij de resultaten vergeleken kunnen worden met een normgroep, vinden veelal plaats in januari/februari en in juni. De tussenmeting, waarmee tussentijds het effect van de gegeven hulp wordt vastgesteld, in oktober/november of april. De eerste meting waarop een leerling leesuitval laat zien, geldt als hoofdmeting 1. Dit kan halverwege groep 3, eind groep 3 of later zijn.

3. Signalering, toetsing en interventie

Groep 1-2

Signalering/aanbod

Om de leesproblemen zo veel mogelijk te voorkomen, dient de ontwikkeling van beginnende geletterdheid vanaf de kleuterleeftijd systematisch te worden gevolgd. Het is van belang dat helder in kaart wordt gebracht hoever de kleuter in zijn ontwikkeling is en waar hij bijgestuurd en/of extra gestimuleerd moet worden. Op deze manier kan de leerkracht op tijd ingrijpen wanneer stagnaties op het gebied van beginnende geletterdheid dreigen. Om de ontwikkeling van geletterdheid bij kleuters zo goed mogelijk te volgen, is het belangrijk dat de leerkracht toetst (is een bepaald niveau bereikt),

observeert (hoe is dit proces doorlopen) en registreert (bijhouden van toetsresultaten en observaties: deze geven een goed beeld van de leerling).

Vanaf de start van groep 1 is er aandacht voor kinderen die mogelijk meer risico lopen op een vertraagde ontwikkeling van de beginnende geletterdheid:

- Kinderen die opgroeien in een taalarme omgeving;
- Kinderen die het Nederlands onvoldoende beheersen;
- Kinderen met gehoorproblemen;
- Kinderen met een spraak/taal ontwikkelingsstoornis;
- Kinderen van wie een of beide ouders moeite hadden met leren lezen (wellicht dyslexie in de familie).

Informatie over deze kinderen ontvangen wij:

- Van de ouders via het intakegesprek
- Van de peuterspeelzaal en de voorschoolse voorzieningen
- Eventueel via de logopedist

Het taalbeleid in groep 1 en 2 is gericht op het volgen en stimuleren van de taalontwikkeling en het aanbieden van een beredeneerd aanbod voor beginnende geletterdheid uitgaande van de tussendoelen. Centraal staan met name in groep 1 de tussendoelen boekoriëntatie en verhaalbegrip en in groep 2 het taalbewustzijn, het alfabetische principe (letterkennis) en de functionele geletterdheid. Er wordt planmatig gewerkt aan de hand van een week- en een jaarplanning.

Het taalonderwijs sluit aan bij de uitgangspunten van basisontwikkeling en is volledig afgestemd op de zeven tussendoelen:

- Boekoriëntatie;
- Verhaalbegrip;
- Functies van geschreven taal;
- Relatie tussen gesproken en geschreven taal;
- Taalbewustzijn;
- Alfabetisch principe;
- Functioneel “schrijven” en “lezen”.

Toetsing

Om de ontwikkeling van geletterdheid in kaart te brengen maakt OBS Groenehoek gebruik van BOSOS. BOSOS is een observatie instrument voor leerlingen die onderwijs genieten in groep 1 en 2 van OBS Groenehoek. Met dit instrument wordt de ontwikkeling van de individuele leerling, op allerlei gebieden (rekenen, taal, sociaal emotioneel, enz.) nauwkeurig gevolgd en in kaart gebracht.

Extra mogelijkheid

Wanneer er twijfels zijn of de leerlingen zich voldoende ontwikkelen en om succesvol naar groep 3 over te stappen wordt er gebruik gemaakt van het beslissingsblad: “Blad overgang groep 2 naar 3”.

Daarnaast wordt het ‘Leervoorwaarden onderzoek’ afgenomen.

Interventie

Met kleuters in groep 2 waarbij de ontwikkeling van het fonemisch bewustzijn en de letterkennis achterblijft vergeleken met klasgenoten, wordt door de leerkracht extra geoefend aan de hand van de methode Kleuterplein, ontwikkelingsmaterialen en de map Fonemisch Bewustzijn.

Voor stappenplan groep 1/2: zie bijlage 1

Groep 3

Signalering/aanbod

Bij de meeste leerlingen verloopt de ontwikkeling van geletterdheid probleemloos. Zij hebben in de kleuterperiode volop met verhalen en letters geëxperimenteerd en in groep 3 leren ze door het aanbod van goed onderwijs in korte tijd de basisprincipes van het lezen en spellen. Een aantal leerlingen heeft echter meer moeite met het doorgronden van het lees- en spellingproces. Voor hen is intensivering van het onderwijs nodig. Op basis van toetsresultaten en observaties overlegt de leerkracht met de intern begeleider en/of leesspecialist bij welke leerlingen het lees- en/ of spellingonderwijs geïntensiveerd moet worden.

"Toetsen geven slechts voor een deel zicht op de lees- en spellingontwikkeling. Daarnaast leveren een beschrijving van de taak- en werkhouding, het aanpakgedrag van de leerling, emotionele factoren en de thuissituatie ook handelingsgerichte informatie op. Dit geldt uiteraard ook voor de hogere groepen." (Scheltinga, Gijssels, Druenen van, & Verhoeven, 2011)

Extra aanbod

Naast het volgen van de methode wordt gedurende het gehele schooljaar ouders ingezet om te ondersteunen bij het leesproces. Het eerste half jaar zal dit bestaan uit het flitsen van letters/klanken, het tweede half jaar zal er in kleine groepjes gelezen worden in boekjes behorend bij de methode. De leerkracht zal bij de start van het schooljaar ouders benaderen voor de leesbegeleiding. Daarnaast kan de leerkracht gebruik maken van tutores uit hogere leerjaren. Hierbij is het van belang dat de leerling een goed leesniveau heeft, duidelijke instructies van de leerkracht krijgt. De tutor moet minimaal in groep 5 zitten.

De ondersteuning voor alle leerlingen moet minimaal 2x per week geboden worden. Voor de zwakke lezers is dit 3x per week.

Toetsing

In groep 3 wordt gebruik gemaakt van de methode "Veilig Leren Lezen" Kim-versie. Deze methode bevat bij elke kern methode-gebonden toetsen. Bij deze toetsing hanteert OBS Groenehoek de normering van 80% goed. De methode geeft richtlijnen hoe de leerkracht dient te handelen wanneer leerlingen niet voldoen aan de normering.

Naast de methode-gebonden toetsen maakt OBS Groenehoek gebruik van LVS-toetsen (leerlingvolgsysteem toetsen). Met deze toetsen volgt de school de ontwikkeling van de leerlingen op de verschillende vakgebieden.

Doelen bij deze toetsen zijn:

Midden afname (januari)	Eind afname (juni)
AVI M3 beheersen	AVI E3 beheersen
DMT B+	DMT B+

Onvoldoende resultaat

Bij onvoldoende resultaat (leerlingen behaald D/E score op CITO DMT, wordt een individueel hulplan opgesteld. Dit gaat altijd in overleg met de ib-er.

Interventie

Voor zwakke lezers in groep 3 worden de aangeboden interventies volgens de methode ingezet.

Voor stappenplan groep 3: zie bijlage 2

Groep 4

Signalering/aanbod

In groep 4 verschuift de aandacht steeds meer van leestechiek naar leesbegrip. De leerlingen maken veel leeskilometers en de teksten worden langer en ingewikkelder.

Bij twijfel over de letterkennis wordt in overleg met de intern begeleider de letterkennistoets van het CPS afgenomen (te vinden op SharePoint).

De leerkracht maakt voor het in kaart brengen van de lees/spellingsontwikkeling gebruik van observaties en methode-gebonden toetsen.

Extra aanbod

Naast het volgen van de methode wordt gedurende het gehele schooljaar ouders ingezet om te ondersteunen bij het leesproces. De leerkracht organiseert minimaal 2x per week leesondersteuning door ouders. De leerkracht zal bij de start van het schooljaar hiervoor de ouders benaderen.

Daarnaast kan de leerkracht gebruik maken van tutores uit hogere leerjaren. Hierbij is het van belang dat de leerling een goed leesniveau heeft, duidelijke instructies van de leerkracht krijgt. De tutor komt uit groep 6 of hoger.

De ondersteuning voor alle leerlingen moet minimaal 2x per week geboden worden. Voor de zwakke lezers is dit 3x per week.

Toetsing

Aan het einde van groep 3 is er n.a.v. LVS toetsen (leerlingvolgsysteem toetsen) een groepsplan opgesteld, waarbij de leerkracht bij de start van het schooljaar al weet wat de leerbehoefte van de leerlingen is. De leerkracht zal de instructies afstemmen volgens het overgedragen groepsplan. Voor spelling wordt gebruik gemaakt van de methode STAAL van uitgeverij Malmberg. Elk blok bestaat uit 5 spellingslessen per week. Het blok wordt afgesloten met een toets. De normering die hierbij gebruikt wordt is 80% goed. Deze toets wordt geanalyseerd en de onderwijsbehoeften worden opnieuw in kaart gebracht.

Voor technisch lezen volgt de leerkracht het groepsplan en maakt hij gebruik van de methode Estafette van uitgeverij Zwijsen. Daarnaast wordt er ouderondersteuning of leesmaatjes ingezet om alle leerlingen zoveel mogelijk leeskilometers te laten maken.

Naast de methodegebonden toetsen wordt 2x per jaar de LVS-toetsen (leerlingvolgsysteem toetsen) afgenomen:

Midden afname (januari)	Eind afname (juni)
AVI M4 beheersen	AVI E4 beheersen
DMT B+	DMT B+

Onvoldoende resultaat

Bij onvoldoende resultaat (leerlingen behaald D/E score op CITO DMT, wordt een individueel hulplan opgesteld. Dit gaat altijd in overleg met de ib-er.

Interventie

Als extra interventie (zorg niveau 3) wordt gebruik gemaakt van racelezen en het Connect-programma "Vloeiend lezen".

Racelezen

Voor het racelezen wordt gebruik gemaakt van de bladen van de PRAVOO map (Koning, 2018).

Connectie vloeiend lezen

Connect 'Vloeiend lezen' is geen vervanging van de leesinstructie in de klas, maar een aanvullend interveniërend programma voor zwakke lezers. De centrale doelen van Connect Vloeiend Lezen zijn: leeskilometers maken en het komen tot vloeiend lezen. Ter bevordering van dit vloeiend lezen wordt gebruik gemaakt van herhaald lezen. Binnen een Connect sessie wordt een tekst meerdere malen gelezen. Het programma wordt uitgevoerd door de leerkracht of klassen assistent/remedial teacher. De leerkracht en leerling(en) werken drie keer per week in sessies van 20 minuten aan de instructietafel met het programma. Deze drie sessies zien er als volgt uit:

Sessie 1:

Fase 1: Oriëntatie

Fase 2: Voorlezen en interactie

Fase 3: Simultaan lezen ('koor lezen')

Fase 4: Woorden schrijven en lezen

Fase 5: Duo lezen Afsluiting

Sessie 2:

Fase 2: Voorlezen

Fase 3: Simultaan lezen ('koor lezen')

Fase 4: Woorden schrijven en lezen

Fase 5: Duo lezen Afsluiting

Sessie 3:

Fase 2: Voorlezen

Fase 4: Woorden schrijven en lezen

Fase 5: Duo lezen

Fase 6: Fluister Lezen Afsluiting

Voor algemeen stappenplan groep 4: zie bijlage 2

Groep 5 t/m 8

Signalering/aanbod

In de bovenbouw wordt er geen gebruik gemaakt van een methode voor technisch lezen. Het aanvankelijk- en voortgezet lezen zijn afgerond. In groep 5 t/m 8 maken de leerlingen veel leeskilometers door stillezen, gezamenlijk lezen van opdrachten en teksten in overige methodes. Daarnaast wordt het aanbod van begrijpend lezen uitgebreid.

Voor spelling wordt in groep 5 t/m 8 gebruik gemaakt van de methode Staal van Malmberg.

Toetsing

Voor spelling wordt gebruik gemaakt van de methode STAAL van uitgeverij Malmberg. Elk blok bestaat uit 5 spellingslessen per week. Elk blok wordt afgesloten met een toets. De normering die hierbij gebruikt wordt is 80% goed. Deze toets wordt geanalyseerd en de onderwijsbehoeften worden opnieuw in kaart gebracht.

Naast de methodegebonden toetsen wordt 2x per jaar de LVS-toetsen (leerlingvolgsysteem toetsen) afgenomen:

Midden afname (januari)	Eind afname (juni)
AVI beheersen (minimaal het beheersingsniveau van de groep behalen)	AVI beheersen (minimaal het beheersingsniveau van de groep behalen)
DMT B+	DMT B+

Onvoldoende resultaat

Bij onvoldoende resultaat, leerlingen behaald D/E score op CITO DMT, wordt een individueel hulpplan opgesteld. Dit gaat altijd in overleg met de ib-er.

Interventie

Als extra interventie (zorg niveau 3) wordt gebruik gemaakt van racelezen.

Racelezen

Voor het racelezen wordt gebruik gemaakt van de bladen van de PRAVOO map (Koning, 2018).

Hardop ondersteunend lezen

Begeleid hardop lezen is bedoeld voor leerlingen die de fase van het aanvankelijk lezen inmiddels achter de rug hebben, maar die in het vervolgtraject stagnatie oplopen. Het kunnen leerlingen zijn die hardnekkig traag blijven lezen en die daarbij regelmatig terugvallen op een spellende leesstrategie. Het kunnen ook leerlingen zijn die weliswaar redelijk vlot lezen, maar die nogal wat leesfouten maken. Voorwaarde voor een succesvolle interventie is dat leerlingen de elementaire leeshandeling beheersen. De begeleiding van kleine groepjes (2-3 leerlingen) vindt plaats onder supervisie van een leerkracht. Deze vindt drie keer per week plaats gedurende 20 minuten.

Materialen die hiervoor gebruikt kunnen worden zijn teksten van o.a. Nieuwsbegrip, zaakvakken, via de site <https://www.ralfilezen.nl/>

Het is belangrijk dat de leerlingen teksten lezen die zij leuk vinden en aansluiten bij hun belevingswereld. Dit heeft een positief effect op de leesmotivatie van de leerling.

Voor algemeen stappenplan groep 5-8: zie bijlage 2

Ondersteuning bij (vermoeden) van dyslexie

Ondersteuning vanuit onderzoeksgegevens

Wanneer de leerling de diagnose dyslexie heeft ontvangen, zal de school compenserende ondersteuning bieden. Deze ondersteuning zal bestaan uit de adviezen die worden verkregen vanuit het onderzoek. Deze zullen zoveel mogelijk en passend bij de wensen van de leerling ingezet worden. Adviezen die veelvuldig worden gegeven zijn:

- Doorgang van de geboden interventies op school
- Vergroting van werk
- Voorleesondersteuning bij toetsen
- Meer tijd of aanpassing van het hoeveelheid werk
- Ondersteunende software
- Gekleurde leesliniaal
- Bijwezen bij het lezen

Ouderhulp

Om voldoende tijd in te plannen leerlingen te laten oefenen is ouderhulp noodzakelijk. Met behulp van leesouders kunnen wij de leesgroepjes effectiever begeleiden en zullen de leerlingen meer leeskilometers en leestijd maken onder begeleiding. Hiervoor benaderd de groepsleerkracht aan het begin van het schooljaar ouders om te ondersteunen bij het lezen.

Textaid

Vanaf schooljaar 2020-2021 zal de school gebruik maken van compenserende software van textaid.

Textaid is een online tool die het lezen en maken van teksten ondersteunt. Documenten worden ingescand, waardoor de leerling m.b.v. de voorleesondersteuning het werk kan maken.

Deze software zal ingezet worden voor leerlingen vanaf groep 5. De software is makkelijk in gebruik, de leerling kan er zelfstandig mee aan het werk.

Meer info is te vinden: <https://www.textaid-dyslexiesoftware.nl/> of <https://www.woordhelder.nl/>

Het gebruiken van compenserende software heeft als voordeel:

- Bevorderen van de zelfredzaamheid
- Versterkt het competentiegevoel van de leerling
- Motiveert om te blijven lezen
- Kan helpen om een niveau hoger te komen

Toetsing

Leerlingen met een dyslexieverklaring hebben baat bij voorleesondersteuning van toetsen. OBS Groenehoek heeft de afspraak dat alle methodegebonden toetsen en niet-methodegebonden toetsen (LVS-toetsen (leerlingvolgsysteem toetsen) worden voorgelezen. Dit kan door de leerkracht gedaan worden of mbv textaid (schooljaar 2020-2021).

De teksten van begrijpend lees toetsen worden tot uiterlijk één dag van te voren voorgelezen. Tijdens de afname maakt de leerling de tekst zelfstandig. De leerling kan de tekst nogmaals zelf lezen en zal ook de vragen zelf moeten lezen.

De leerkracht heeft de mogelijkheid om de begrijpend leestoets in meerdere delen op te delen, zodat de leerling niet te zwaar belast wordt.

De voorleesondersteuning wordt altijd genoteerd bij behaalde resultaat. Daarnaast wordt ook altijd de ib-er ingelicht betreft deze ondersteuning.

Leerling met vermoeden van dyslexie maar niet voldoen aan de eisen

Er zijn leerlingen waaruit blijkt dat zij bij meerdere metingen niet behoren tot de criteria om in aanmerking te komen voor vergoed dyslexie onderzoek. Met de ouders wordt de procedure die dan volgt besproken. Ouders zijn vervolgens vrij om hun kind aan te melden voor nader onderzoek. Het onderzoek zal voor rekening van de ouders komen.

De leerkracht zal in samenspraak met de intern begeleider en ouders bespreken op welke manieren de leerling ondersteund kan worden. Afspraken hierover worden vastgelegd in het dossier van de leerlingen (LOVS).

Bijlage 1

Stappenplan groep 1

Stappen	Moment in leerjaar	Actie door de leerkracht, intern begeleider en/of leesspecialist
Stap 1	Aanvang groep	Stimuleren van geletterdheid middels de uitgangspunten van beginnende geletterdheid
Stap 2	Januari	<ul style="list-style-type: none">• Invullen signaleringslijst van BOSOS• Handelingsplan opstellen voor leerlingen die onvoldoende opsteken van het aanbod van geletterde activiteiten
Stap 3	Januari-Juni	Aanbod verrijken voor leerlingen die onvoldoende opsteken van het aanbod van geletterde activiteiten
Stap 4	Juni	<ul style="list-style-type: none">• Invullen signaleringslijst van BOSOS• Handelingsplan opstellen of bijstellen voor leerlingen die onvoldoende opsteken van het aanbod van geletterde activiteiten
Stap 5	Einde schooljaar	Overdracht naar de volgende groep

Stappenplan groep 2

Stap	Moment in leerjaar	Actie door de leerkracht en leesspecialist
Stap 1	Aanvang groep	<ul style="list-style-type: none">• Stimuleren van geletterdheid middels de uitgangspunten van beginnende geletterdheid• Gericht aanbod verrijken voor leerlingen met een onvoldoende klankbewustzijn (fonemisch bewustzijn) en letterkennis
Stap 2	Januari	<ul style="list-style-type: none">• Invullen signaleringslijst van BOSOS• Afname kleutertaken/ -toetsen• Handelingsplan opstellen voor leerlingen met een onvoldoende klankbewustzijn en letterkennis
Stap 3	Januari-Juni	<ul style="list-style-type: none">• Aanbod verrijken voor leerlingen met een onvoldoende klankbewustzijn en letterkennis• Extra begeleiding bieden middels de voorschotbenadering
Stap 4	Juni	<ul style="list-style-type: none">• Invullen signaleringslijst van BOSOS• Afname kleutertaken/-toetsen• Handelingsplan opstellen of bijstellen voor leerlingen met een onvoldoende klankbewustzijn en letterkennis
Stap 5	Einde schooljaar	<ul style="list-style-type: none">• Overdracht naar de volgende groep

Bijlage 2

Stappenplan groep 3

Stap	Moment in leerjaar	Actie door de leerkracht en leesspecialist
Stap 1	Aanvang groep 3	Beginsituatie vastleggen nav van de overdracht vanuit groep 2
Stap 2	Oktober/ november (na 8-10 weken onderwijs)	Herfstsignalering
Stap 3	Oktober/ november tot januari/ februari	Interventieperiode 1
Stap 4 / hoofdmeting 1	Januari/ februari (nadat alle letters in de methode zijn aangeboden)	Wintersignalering CITO DMT midden afname
Stap 5	Januari/ februari tot april	Interventieperiode 2a
Stap 6	April	Lente signalering
Stap 7	April tot mei/ juni	Interventieperiode 2b
Stap 8 / hoofdmeting 2	Mei/ juni	Eindsignalering CITO DMT eind afname

Stappenplan groep 4 t/m 8

Actie	Toelichting	Vervolg actie en begeleiding	Uitvoering
Hoofdmeting 1	Afname van gestandaardiseerde/genormeerde toetsen, zoals CITO DMT, op de hiervoor geschikte momenten.	Effectief leesonderwijs op zorgniveau 1. In elk geval krijgen leerlingen die tot de zwakste 20-25% behoren extra begeleiding op minimaal zorgniveau 2. Leerlingen die tot de zwakste 10% behoren, krijgen begeleiding op zorgniveau 1, 2 en 3.	Bij D/E score stelt de leerkracht een individueel handelingsplan op, om te voldoen aan de zorgniveau's. Dit plan wordt bijgehouden en geëvalueerd bij de eerst volgende hoofdmeting.
Tussenmeting	Na een periode van 10-12 werken aan intensieve begeleiding vindt er een tussenmeting plaats. Hierbij wordt gebruik gemaakt van CITO DMT of van de methodegebonden toetsen van spelling (methode STAAL) Ruwe scores en vaardigheidsscores van de leerling worden vergeleken met de scores	Voortzetting van de extra begeleiding op zorgniveau 1, 2 en 3 met eventuele aanpassingen.	De tussenmeting wordt opgenomen in het handelingsplan en genoteerd bij de hoofdmeting

	van hoofdmeting 2 om effect van de begeleiding te bepalen. Daarna volgt er een tweede periode van 10-12 weken intensieve begeleiding.		als notitie in het LVS.
Hoofdmeting 2	Afname van gestandaardiseerde/genormeerde toetsen, zoals CITO DMT, op de hiervoor geschikte momenten.	Effectief leesonderwijs op zorgniveau 1. In elk geval krijgen leerlingen die tot de zwakste 20-25% behoren extra begeleiding op minimaal zorgniveau 2. Leerlingen die tot de zwakste 10% behoren, krijgen begeleiding op zorgniveau 1, 2 en 3.	Het handelingsplan wordt geëvalueerd. De leerkracht stelt ongeacht het resultaat een nieuw individueel handelingsplan op.
Tussenmeting	Na een periode van 10-12 werken aan intensieve begeleiding vindt er een tussenmeting plaats. Hierbij wordt gebruik gemaakt van CITO DMT. Ruwe scores en vaardigheidsscores van de leerling worden vergeleken met de scores van hoofdmeting 2 om effect van de begeleiding te bepalen. Daarna volgt er een tweede periode van 10-12 weken intensieve begeleiding.	Voortzetting van de extra begeleiding op zorgniveau 1, 2 en 3 met eventuele aanpassingen.	De tussenmeting wordt opgenomen in het handelingsplan en genoteerd bij de hoofdmeting als notitie in het LVS.
Hoofdmeting 3	Afname van gestandaardiseerde/genormeerde toetsen, zoals CITO DMT, op de hiervoor geschikte momenten.	Bepaald wordt welke begeleiding een leerling vervolgens nodig heeft op school en of een leerling voor doorverwijzing naar de zorg in aanmerking komt.	Het handelingsplan wordt geëvalueerd. De leerkracht stelt afhankelijk van het resultaat (D/E score) een nieuw individueel handelingsplan op.
Doorverwijzing?	Een leerling komt voor doorverwijzing naar de zorg in aanmerking als: 1. De scores op de 3 hoofdmetingen waren: <u>Woordlezen</u> : V-(min)score of E-score (laagste 10%)	Ook tijdens en na de behandeling in de zorg krijgen leerlingen extra begeleiding. Hoe de leerling in het onderwijs kan worden begeleid wordt afgestemd met de zorginstelling.	

	2. Begeleiding op alle ondersteuningsniveaus voldeed aan kenmerken van effectief handelen.		
--	--	--	--

Figuur 1 Acties bij hoofdmetingen

NB: De hoofdmetingen vinden veelal plaats in januari /februari en mei/juni. De tussenmeting in oktober/november of april. De eerste meting waarop een leerling leesuitval laat zien, geldt als hoofdmeting 1. Dit kan halverwege groep 3, eind groep 3 of later zijn.

Hoofdmetingen hoeven niet synchroon te lopen met het schooljaar. Wanneer er onvoldoende vooruitgang wordt gesignaleerd, zal de eerste interventieperiode direct ingezet worden.

Bijlage 3

Aanwezige materialen OBS Groenehoek

Om leerlingen te ondersteunen bij het technisch lezen heeft OBS Groenehoek de volgende materialen binnen de school:

- Map DMT oefenmap groep 3 t/m 8, versie 2018 > sharepoint per leerjaar
- AVI boeken op verschillende niveaus
- Leesteksten van verschillende niveaus via methode Nieuwsbegrip
- Methode en leesboeken behorend bij methode Veilig Leren Lezen
- Methode en leesboeken behorend bij de methode Estafette groep 4
- Map fonemisch bewustzijn groep 12
- Methode kleuterplein groep 12
- Veilig in stapjes voor groep 12
- <https://www.ralfilezen.nl/>
- Methode Connect lezen
- Alle leerlingen hebben een schoolaccount zodat zij gebruik kunnen maken van de Bibliotheek aan School (BAS)

Materiaal wensen:

- Leesboekjes voor connect lezen
- Leesboeken voor theaterlezen
- Leesboeken voor samen lezen
- Actuele AVI boeken

Bijlage 4

Toetskalender voor OBS Groenehoek 2021-2022

Toetsen	Voor welke groepen is de toets aanwezig?	Welke groepen gaan wij afnemen?	Wanneer?	Extra middelen? (printen/audio ondersteuning? Klassikaal?)
Creatief vermogen	3-8	3-8	okt-nov	Zie handleiding Koptelefoon en muizen (speciaal voor IEP) in kamer IB.
Sociaal emotioneel	3-8	3-8	okt-nov	Zie handleiding Koptelefoon en muizen (speciaal voor IEP) in kamer IB.
Leeraanpak	3-8	3-8	okt-nov	Zie handleiding Koptelefoon en muizen (speciaal voor IEP) in kamer IB.
leerlingtevredenheid	(6) 7-8 Afname 1 november-30 april Dit is de vragenlijst van PO-Vensters	6/7/8	Maart 2022	Zie handleiding Koptelefoon en muizen (speciaal voor IEP) in kamer IB.
Technisch lezen	3-6	AVI/DMT	Jan/feb - mei/jun	<p>Groep 3 t/m 5 DMT en AVI: volgens de handleiding van DMT/AVI.</p> <p>Groep 6 t/m 8 DMT: Alleen de leerlingen die een C/D/E score behalen op de DMT (laatste score op E5 afname). En wanneer de score van spelling D/E is. Dit is noodzakelijk om dyslexie te kunnen uitsluiten.</p> <p>Groep 3 t/m 8: AVI afnemen tot AVI uit, daarna nog 1xper jaar laatste kaart toetsen ter controle bij midden afname.</p>

Lezen (begrijpend lezen)	4-8 (3F) Groep 4 is optioneel	5-8 Groep 4:	Jan/feb - mei/jun Mei/juni	Zie handleiding Koptelefoon en muizen (speciaal voor IEP) in kamer IB.
Rekenen	3-8 (3F)	3-8	Jan/feb - mei/jun	Zie handleiding Koptelefoon en muizen (speciaal voor IEP) in kamer IB.
Taalverzorging	3-8 (3F)	3-8	Jan/feb - mei/jun	Groep 3-5 dictee op papier Zie handleiding Koptelefoon en muizen (speciaal voor IEP) in kamer IB.
Woordenschat	7-8		Jan/feb - mei/jun	Zie handleiding Koptelefoon en muizen (speciaal voor IEP) in kamer IB.

Bijlage 5

Tips voor ouders

Algemeen:

- Thuis lezen moet leuk zijn voor uw kind. Vermijd dwang en de nadruk op goed presteren. Het gaat erom samen met uw kind op een ontspannen manier bezig te zijn.
- Blijf ook voorlezen in de hogere groepen. Kinderen vinden voorlezen fijn én het is goed voor de ontwikkeling van de luistervaardigheid en de woordenschat.
- Het is beter voor de leesontwikkeling van uw kind dat u dagelijks, bijvoorbeeld voor het naar bed gaan, 10 minuten leest, dan dat u daar één keer per week een uur aan besteedt.
- Toon belangstelling voor wat uw kind op school doet en leert. Laat uw kind bijvoorbeeld thuis nog eens voordoen welke nieuwe letters en woorden hij alweer kan lezen.
- Als u denkt dat de taal-/leesontwikkeling van uw kind niet goed verloopt, neem dan altijd contact op met de groepsleerkracht.

Tips voor groep 1 en 2:

- Lees uw kind veel voor. Let erop of uw kind begrijpt wat het hoort.
- Lees eerder voorgelezen boeken nog eens. Kinderen vinden dit leuk en gaan daardoor het boek/verhaal beter begrijpen.
- Laat uw kind zien dat je met lezen iets kunt doen; bijvoorbeeld door in zijn aanwezigheid een gebruiksaanwijzing, tv-gids of een recept te lezen.
- Doe met uw kind spelletjes die goed zijn voor de taal-/leesontwikkeling. Denk aan lotto's, puzzels, rijm- en raadspelletjes.
- Geef uw kind eigen schrijfspullen, zoals potloden, pennen en papier. Stimuleer het (na)schrijven van woordjes zoals de eigen naam of de namen van broertjes en zusjes.

Tips voor groep 3:

Op de meeste basisscholen leren kinderen in groep 3 lezen. Veel ouders willen thuis met hun kind daarop inspelen. Houd daarbij rekening met de manier waarop uw kind op school de letters leert. Belangrijk hierbij is ook de manier waarop u de letters uitspreekt. Spreek bij het lezen met uw kind letters niet uit zoals u doet wanneer u het alfabet opzegt, maar als in onderstaande voorbeelden:

a: geen 'aa', maar als in tak;

aa: als in maan;

b : niet 'bee' , maar 'bu', met een bijna onhoorbare 'u';

e : geen 'ee', maar als in zes;

ee: als in teen;

f: geen 'ef', maar fff;

h: geen 'haa', maar 'hu', met een bijna onhoorbare 'u'; z : geen 'zet', maar zzz.

Als uw kind moeite heeft met een bepaald woord, kunt u vragen om eerst de letters van dat woord afzonderlijk te lezen. Bijvoorbeeld: b – oe – k en daarna de letters 'aan elkaar te plakken' en het hele woord vervolgens vloeiend te lezen: boek.

Er zijn in de boekhandel en de bibliotheek veel boekjes die u helpen om thuis in te haken op het leesonderwijs in groep 3. Op de boekjes staat vaak vermeld 'geschikt voor na 3 weken, 6 weken, 9 weken

leesonderwijs'. Ook wordt het niveau van boekjes vaak met een AVI-niveau aangeduid. Houd rekening met die aanduidingen. Voor groep 3 geldt: van AVI-start t/m AVI E3. De leerkracht houdt u op de hoogte van de vorderingen. Het kiezen van geschikt oefenmateriaal is erg belangrijk.

Tips voor groep 4 t/m 8:

Vanaf groep 4 wordt het begrijpend en studerend lezen steeds belangrijker. Begrijpend lezen is eigenlijk 'snappen wat er staat'. Studerend lezen gaat nog verder. Daarbij is het de bedoeling dat de kinderen de informatie uit een tekst gebruiken. Bijvoorbeeld voor proefwerken, spreekbeurten of werkstukken. Het is voor het begrijpend lezen van uw kind van belang dat het, naast verhalen, ook regelmatig informatieve teksten leest, zoals tijdschriften en de krant. U kunt samen met uw kind teksten lezen over onderwerpen die uw kind interesseren. U kunt het begrip van de tekst bevorderen door vragen te stellen voor, tijdens en na het lezen.

Voor het lezen:

- Waar denk je dat de tekst over gaat als je kijkt naar de titel en de plaatjes?
- Wat weet je al van dit onderwerp?
- Wat wil je te weten komen?

Tijdens het lezen:

- Klopt je voorspelling over de inhoud van de tekst?
- Wat zijn hier hoofdzaken en bijzaken?
- Hoe zal de tekst verder gaan?

Na het lezen:

- Ben je te weten gekomen wat je wilde weten?
- Kun je de inhoud van de tekst samenvatten?

Als uw kind moeite heeft met lezen:

Als een kind moeite met lezen heeft, is het belangrijk dat u thuis samen met uw kind leest. Lezen leer je door het veel te doen en bovendien hebben sommige kinderen gewoon meer tijd nodig om een goede lezer te worden. Een ouder zou dagelijks 10 minuten met het kind moeten lezen. Naast teksten over onderwerpen die uw kind interesseert, is het goed als u:

- met het kind een tekst herleest die op school aan de orde is geweest;
- met het kind een tekst leest die de volgende dag op school aan de orde komt;
- een tekst voorleest, samen leest, daarna het kind de tekst laten lezen.

Het is belangrijk dat het lezen thuis in een ontspannen sfeer gebeurt en dat het kind complimentjes krijgt. Daardoor krijgt het kind meer zelfvertrouwen. Als het lezen moeizaam verloopt, kunt u samenlezen met het kind. Bijvoorbeeld door om de beurt een zin te lezen. Verder is het van belang dat u regelmatig met de leerkracht praat over de leesontwikkeling van uw kind. Als het kind te weinig vorderingen maakt bij het lezen, is het nodig dat de intern begeleider van de school wordt ingeschakeld.

Algemene maatregelen bij lezen:

- Geen (onvoorbereide) hardop leesbeurten;

- Keuze in boeken die qua inhoud aansluiten bij de leeftijd en interesse, maar technisch vereenvoudigd (Makkelijk Lezen Mediagids);
- Audio-opname van een boek beluisteren en meelesen (www.Makkelijklezen.nl);
- Gebruik van leesondersteuning met bv. Software ondersteuning; deze wordt aangeschaft door ouders (en wordt vaak vergoed door de zorgverzekeraar als leerling in het bezit is van een dyslexieverklaring);
- Extra leestijd voor bijvoorbeeld teksten van zaakvakken;
- Pre-teaching zaakvakken, begrijpend lezen;
- Andere opmaak leesteksten: ander lettertype, grotere letters, grotere afstand tussen de regels, minder tekst op een pagina.

Algemene maatregelen bij spelling:

- Extra tijd voor schrijfactiviteiten;
- Verlichting/vermindering van de schrijftaak;
- Extra hulp bij schrijven van verhalen/verslagen/werkstukken (stappenplan en inleveren in fasen);
- Spellingfouten hierbij zoveel mogelijk negeren en beoordelen op inhoud (met uitzondering van het dictee);
- Spelfouten gedifferentieerd beoordelen;
- Mondelinge overhoring;
- Dictees afgestemd op niveau;
- Gebruik van hulpmiddelen die leiden tot minder spelfouten: woordenboek, regelkaart, tekstverwerker met spellingcontrole;
- Gebruik van stappenplan voor zelfcorrectie.

Algemene maatregelen:

- Correcte aantekeningen mee naar huis om te leren;
- Onder begeleiding huiswerk maken;
- Verlichting/aanpassing huiswerk;
- Pre-teaching;
- Meer tijd;
- Mondelinge verwerking.